# PATRIARKHISTORIEN

## Bibelstudiematerial 16.8.2012

### 1 Mos 33

| **Jakob möter Esau** | |
|---|---|
| 1 Jakob lyfte blicken och fick se Esau komma med fyrahundra man. Då fördelade han sina barn på Lea och Rakel och de båda slavinnorna. | Nu har sanningens ögonblick kommit. Med fyrahundra man utrustade för strid kan Esau krossa Jakobs skara. Jakob vidtar åtgärder för att spara de mest älskade till sist. |
| 2 Han lät slavinnorna med deras barn gå främst, Lea med hennes barn efter dem och Rakel med Josef sist. | Först bland hustrurna och barnen låter han sina bihustrur och deras barn gå, och älsklingshustrun Rakel med Josef sist. |
| 3 Själv gick han framför dem och bugade sig sju gånger ner till jorden, innan han kom fram till sin bror. | Han går ändå först, och därmed tar han på sig den största risken. Han visar en stor ödmjukhet, trots att han av Gud getts överhöghet över Esau. |
| 4 Men Esau sprang emot honom och tog honom i famn, föll honom om halsen och kysste honom. Och de grät. | Esau kommer inte med strid, utan med fred. Om han har låtit sig försonas av de rika gåvorna vet vi inte, men det som vi vet är att Gud hade förändrat hans hjärta, från hat till kärlek. |
| 5 När Esau fick se kvinnorna och barnen sade han: ”Vilka är de här som du har med dig?” Han svarade: ”Det är barnen som Gud har gett din tjänare.” | Jakob talar på ett ödmjukt sätt, inte bara så att han tillerkänner Gud välsignelsen att ha fått en sådan familj, utan också så att han ställer sig en tjänare inför Esau. Han är fortfarande den yngre. Men uttryckssättet var det vanliga artigheten på den tiden. |
| 6 Sedan gick slavinnorna fram med sina barn och bugade sig. | Den tidens artighet visar också familjen. |
| 7 Efter dem gick Lea fram med sina barn och bugade sig. Till sist gick Josef och Rakel fram och bugade sig. | Ordningsföljden är den omvända prioriteringen: den hustru och det barn som Jakob mest älskar kommer sist. |
| 8 Esau frågade: ”Vad menade du med hela den skara som jag mötte?” Han svarade: ”Jag ville finna nåd för min herres ögon.” | Esau har sannolikt hört orsaken till att Jakob hade sänt förtrupper indelade i två skaror med boskap och tjänare i förväg, eftersom Jakob hade instruerat dem hur de skulle säga. |
| 9 Men Esau sade: ”Jag har nog. Behåll det du har, min bror.” | Bröderna utväxlar sedvanliga artigheter. |
| 10 ”Nej, jag ber dig”, svarade Jakob, ”om jag har funnit nåd för dina ögon så tag emot gåvan av mig, eftersom jag har fått se ditt ansikte. Det är som om jag såg Guds eget ansikte, när du tar emot mig så vänligt. | |
| 11 Tag emot gåvan som jag har sänt dig, för Gud har varit nådig mot mig, och jag har allt.” Och han bad honom så enträget att Esau tog emot den. | |

| | |
|---|---|
| 12 Och Esau sade: ”Nu bryter vi upp och drar vidare. Jag går framför dig.” | |
| 13 Men Jakob svarade honom: ”Min herre ser själv att barnen är små och att jag har får och kor med mig som ger di. Om man driver dem för hårt en enda dag så dör hela hjorden. | Barnen är mellan 12–13 år (Ruben) och några få år (Josef, sex år, se 30:24, möjligen föddes Dina något år efter Josef). Esau hade bara soldater med sig och kunde lätt ha drivit upp farten för mycket. |
| 14 Därför ber jag min herre att gå före sin tjänare, så kommer jag efter i den takt som boskapen framför mig klarar av och som barnen orkar med, tills jag kommer till min herre i Seir.” | Reste Jakob till Seir? Åtminstone inte direkt, men sannolikt under de år han vistades i Suckot och Sikem. Vi vet att han hade kontakt med Esau eftersom de begravde Isak tillsammans (35:29). |
| 15 Då sade Esau: ”Låt mig lämna kvar en del av mitt folk hos dig.” Men Jakob svarade: ”Varför det? Låt mig bara finna nåd för min herres ögon.” | Också erbjudandet att lämna en del av sitt krigsfolk som beskydd avvisas av Jakob. Han är övertygad om Guds beskydd. |
| 16 Samma dag vände Esau tillbaka och tog vägen till Seir. | |
| 17 Men Jakob begav sig till Suckot och byggde sig där ett hus. Åt sin boskap gjorde han hyddor, och därför fick platsen namnet Suckot. | Suckot ligger strax öster om Jordan och hör inte till Kanaans område. Han siktar på att dröja kvar där en tid, kanske för att den stora skaran nu behöver ordentlig vila. Möjligen besöker han sin far under tiden. Tiden i Suckot framgår inte, men det kan ha rört sig om något år. |
| 18 Och Jakob kom på sin färd från Paddan-Aram välbehållen till staden Sikem i Kanaans land och slog läger utanför staden. | Ordet ”välbehållen” eller ”i trygghet” tolkas av Luther som en ort, Salem. Snarare vill Mose här anknyta till Guds löfte att vara med Jakob (Betel, 28:15, 21). I Suckot och Sikem stannar Jakob uppskattningsvis sammanlagt 8–11 år. Bortre gräns är året när Josef såldes till Egypten. Då var han 17 år (37:2) och Jakob bodde då i Hebron (37:14). Om Josef var 6 år när de lämnade Haran skulle den totala tiden ha varit 11 år. Det som skedde i kap. 35 kan ha hänt under samma år, utom Isaks död som skedde först 12 år senare. |
| 19 Det jordstycke där han slog upp sitt tält köpte han för hundra kesitor av sönerna till Hamor, Sikems far. | Man vet inte hur mycket *kesita* motsvarar i kända mynt. Jakob vet att hans efterkommande kommer att bo i landet. Det har gått en lång tid sedan Abraham köpte sig en gravplats i Hebron (kap 23) och Jakob måste skaffa sitt eget område. |
| 20 Och han byggde där ett altare och kallade det El-Elohe-Israel. | Jakob inrättade ordnad gudstjänstverksamhet. Namnet anknyter till hans nya namn, vilket påminner om Guds trofasthet: Gud (den mäktige) är Israels Gud. |

## 1 Mos 34

| **Våldtäkten mot Dina** | |
|---|---|
| 1 Men Dina, den dotter som Lea hade fött åt Jakob, gick ut för att träffa flickorna i landet. | Dina var enligt Luther bara ett barn och inte ännu giftasvuxen. Hon kan dock ha varit 13–15 år, vilket på den tiden var en möjlig ålder för äktenskap. Dina kan ha gått till någon fest, möjligen utan sina föräldrars vetskap, omedveten om riskerna. |
| 2 Sikem som var son till hiveen Hamor, fursten i landet, fick se henne och tog henne till sig. Han låg med henne och förnedrade henne. | Dina var inte mogen för att vara ”ute i världen” och saknade skydd av bröder eller föräldrar. Hon blev våldtagen av kungasonen Sikem, som kanske var bortskämd med att få allt han önskade. Uttrycket ”galenskap i Israel” i v7 antyder att det inte bara var en våldtäkt, utan att det var särskilt skamligt att en oomskuren låg med Israels dotter. |
| 3 Men hans hjärta fäste sig vid Jakobs dotter Dina. Han älskade flickan och talade vänligt med henne. | Sikem blev fäst vid Dina, så att han hett traktade efter att få gifta sig med henne. |
| 4 Och Sikem sade till sin fader Hamor: ”Skaffa mig den flickan till hustru.” | Det verkar som om Hamor inte tar sin son i upptuktelse, utan kort och gott ställer sig bakom hans önskan som något naturligt. |
| 5 Jakob fick höra att hans dotter Dina hade blivit orenad, men eftersom hans söner var ute på marken med boskapen teg Jakob till dess de kom hem. | Jakob är chockerad. Det är möjligt att han nu har avtrubbats i sin tillit till Gud och blivit förvärldsligad och så misskött sin familjefostran. Hans enda dotter, ännu bara ett barn, har blivit skändad. Nu möter han en ny prövning, helt annorlunda än det han tidigare varit med om. Han kan inte förmå sig till något innan han fått tala med sina söner. |
| 6 Men Sikems fader Hamor gick ut till Jakob för att tala med honom. | Hamor går till Jakob, som bor utanför staden, och ungefär samtidigt anländer sönerna. |
| 7 När Jakobs söner kom hem från marken och fick höra vad som hänt, kände de sorg och vrede över vad Sikem gjort. Att han hade legat med Jakobs dotter var en galenskap i Israel, något som inte fick ske. | Det var naturligt att bröderna reagerade hårt. Det skedda står i strid med den särställning som Israels folk hade utsetts till genom löftena från Abraham, Isak och Jakob. Det är klart att man kan vänta motreaktioner, men det sätt som bröderna genomför sin hämnd på är omoraliskt. |
| 8 Men Hamor talade med dem och sade: ”Min son Sikem har fäst sig vid er syster. Ge henne åt honom till hustru. | Hamor talar inte bara till Jakob, utan också till bröderna, som är det största hotet. |
| 9 Gift in er hos oss. Ge oss era döttrar så kan ni ta våra döttrar till hustrur. | Nu kommer Hamor med ett erbjudande som går stick i stäv mot den föreskrift Gud har gett, nämligen att Guds utvalda inte skulle ta sig hustrur från något hednafolk. |
| 10 Slå er ner hos oss och landet skall ligga öppet för er. Bo här och flytta omkring och skaffa er ägodelar.” | Jakobs stora familj och boskap har hittills betraktats som främlingar i landet. Nu inbjuder man till ett avtal, att de ska bli räknade som landets egna invånare. |

| | |
|---|---|
| 11 Och Sikem sade till hennes far och hennes bröder: ”Låt mig finna nåd för era ögon. Det ni begär vill jag ge er. | Sikem deltar i övertalningen och erbjuder vad som helst för att få Dina till hustru. |
| 12 Begär av mig hur stor brudgåva och annan gåva som helst. Jag vill ge vad ni fordrar av mig. Ge mig bara flickan till hustru.” | |
| 13 Jakobs söner svarade Sikem och hans fader Hamor med list, eftersom han hade orenat deras syster Dina. | Det listiga svar som sönerna ger är lika svekfullt som Jakobs tidigare bedrägerier. |
| 14 De sade till dem: ”Vi kan inte gå med på att ge vår syster åt en man som har förhud. Sådant håller vi för skamligt. | I sig har de helt rätt i att en oomskuren inte kan gifta sig med Israels dotter. Redan att han våldförde sig på henne var en stor kränkning. |
| 15 Vi kan göra er till viljes bara på det villkoret att ni blir som vi och att alla män bland er låter omskära sig. | |
| 16 Då skall vi ge våra döttrar åt er och själva ta era döttrar till hustrur. Vi skall då bo bland er och bli ett enda folk med er. | De lovar nu något som från början är en lögn. De har inte för avsikt att börja blanda sig med hedningarna och de ska inte bli ett folk med dem. |
| 17 Men om ni inte lyssnar till oss och inte låter er omskäras, kommer vi att ta vår syster och dra bort.” | Deras hot är heller inget annat än att de hotar att Dina inte får bli Sikems hustru. |
| 18 Hamor och hans son Sikem tyckte att deras förslag lät bra. | |
| 19 Och den unge mannen dröjde inte med att göra som de sade, ty han var kär i Jakobs dotter. Och han var mer ansedd i sin fars hus än någon annan. | Man går med på arrangemanget, eftersom det är Sikem som önskar det, och han är ansedd och brukar få som han önskar. |
| 20 Hamor och hans son Sikem gick till stadsporten och talade till männen i staden. De sade: | Att man också får stadens män med måste bero på att omskärelsen inte var helt okänd bland folket där, utan praktiserades också på andra håll. |
| 21 ”Dessa män är fredligt sinnade mot oss. Vi bör därför låta dem bo i landet och flytta omkring här. Landet har ju gott om utrymme för dem. Vi tar deras döttrar till hustrur åt oss och ger dem våra döttrar. | |
| 22 Men endast på ett villkor kommer männen att göra oss till viljes och bo bland oss och bli ett enda folk med oss: att alla män hos oss låter omskära sig liksom de själva är omskurna. | |
| 23 Då kommer deras boskap och egendom och alla deras dragdjur att tillhöra oss. Låt oss därför göra dem till viljes så att de bor kvar bland oss.” | Folket har noterat Jakobs stora egendom och nu lovar Hamor och Sikem att den ska bli stadens – något som uppenbart går längre än vad avtalet innehöll. |
| 24 Och folket lydde Hamor och hans son Sikem. Alla män, så många som bodde innanför stadsporten, lät omskära sig. | |

| | |
|---|---|
| 25 Men på tredje dagen, när männen var sjuka av såren, tog Jakobs två söner Simeon och Levi, Dinas bröder, var sitt svärd och överföll oväntat staden och dödade alla som var av manligt kön. | Simeon och Levi utför nu ett veritabelt folkmord utan att ha fått något bemyndigande. Det är alltså fråga om ett grovt brott. Jakob har inte sanktionerat det. |
| 26 Också Hamor och hans son Sikem dödade de med svärd och tog med sig Dina ut ur Sikems hus och gav sig i väg. | |
| 27 Och Jakobs söner gick fram över de slagna och plundrade staden, därför att deras syster hade blivit orenad. | Det verkar som om också de övriga bröderna skulle ha varit med om plundringen. Enligt deras uppfattning krävdes ett hedersmord, eftersom Sikems illgärning var så stor att den måste hämnas med blodsutgjutelse. |
| 28 De tog deras får, nötboskap och åsnor, både det som fanns i staden och det som fanns ute på fälten. | |
| 29 Alla deras ägodelar och alla deras barn och kvinnor förde de bort som byte tillsammans med allt annat som fanns i husen. | |
| 30 Men Jakob sade till Simeon och Levi: ”Ni har dragit olycka över mig och gjort mig förhatlig för dem som bor i landet, kananeerna och perisseerna. Mitt folk är bara en liten skara. De kommer nu att gå samman mot mig och slå ihjäl mig. Både jag och mitt hus kommer att förgöras.” | Jakob inser att det skedda kan leda till verkligt stora problem för hela hans familj. När han välsignar sönerna får dessa båda en påminnelse om detta, 49:5–7. Jakob nämner inte här den andliga aspekten av missgärningen, utan den risk som blodshämnden utgjorde. Det är tydligt att Jakob misströstar och har glömt det löfte om beskydd som Gud har gett. |
| 31 Men de svarade: ”Skulle man då få behandla vår syster som en hora?” | Sönernas försvar täcker inte deras gruvliga gärning. De överdriver dessutom, för Sikem hade ju önskat gifta sig med Dina. |

**1 Mos 35**

| **Gud välsignar Jakob i Betel** | |
|---|---|
| 1 Gud sade till Jakob: ”Gå upp till Betel och stanna där och res ett altare åt den Gud som uppenbarade sig för dig, när du flydde för din bror Esau.” | Jakob hade lovat att den sten som han reste i Betel skulle bli ett Guds hus (28:22). Han har dröjt med att uppfylla sitt löfte, men nu kommer Gud själv och påminner honom, vilket kan ge en antydan om att han förvärldsligades under åren i Suckot och Sikem. |
| 2 Då sade Jakob till sitt husfolk och till alla som var med honom: ”Gör er av med de främmande gudar som ni har hos er, rena er och byt kläder, | Nu inleder Jakob en reformation och gör sig av med avgudarna som ännu fanns bland dem. Det fanns sannolikt en grupp människor som hade slutit sig till familjen, dels anställda för boskapsskötseln och dels sådana som hade lyssnat till Jakobs undervisning om Herren. |

| | |
|---|---|
| 3 och låt oss dra upp till Betel. Där skall jag resa ett altare åt den Gud som svarade mig när jag var i nöd och som var med mig på den väg jag gick.” | Jakobs nöd var hela den tid han var i Haran och fram till nu. |
| 4 Och de gav Jakob alla de främmande gudar som de hade hos sig och alla sina örringar, och Jakob grävde ner allt detta under terebinten vid Sikem. | Jakob blir åtlydd och reformationen verkställs. Det måste ha kostat på att lämna ifrån sig alla smycken, inte minst det rov de hade tagit från folket i Sikem. Jakob gräver ner dem, i stället för att bränna avgudarna och smälta smyckena. |
| 5 Sedan bröt de upp, och en förskräckelse från Gud kom över städerna runt omkring, så att man inte förföljde Jakobs söner. | Det blev ingen vendetta från de omgivande folkens sida, och här får vi förklaringen: Gud ingrep själv och förhindrade det. |
| 6 Och Jakob kom till Lus, det vill säga Betel, i Kanaans land, med allt det folk som var med honom. | |
| 7 Där byggde han ett altare och kallade platsen El-Betel, därför att Gud hade uppenbarat sig för honom där, när han flydde för sin bror. | |
| 8 Debora, Rebeckas amma, dog och blev begravd under en ek nedanför Betel. Den fick namnet Gråteken. | Rebecka var troligen död, även om vi inte har någon notering om när hon dog. Debora kan ha sänts av Rebecka eller självmant sökt upp Jakobs familj. Hon var tydligen en mycket uppskattad familjemedlem och mycket gammal. Luther antar att hon hade en särskild profetisk kallelse. |
| 9 Gud visade sig på nytt för Jakob när han hade kommit tillbaka från Paddan-Aram, och han välsignade honom. | Gud uppenbarar sig på ett särskilt sätt. I Betel påminner han Jakob om det som hade hänt ca 30 år tidigare. Han genomgår nu en andlig förnyelse. Åter en gång är det en svår synd som ligger bakom, denna gång skändningen av dottern och sönernas blodsdåd. |
| 10 Gud sade till honom: ”Ditt namn är Jakob, men du skall inte längre heta Jakob utan Israel skall vara ditt namn.” Och han gav honom namnet Israel. | Gud bekräftar Jakobs nya namn. Han ger honom ånyo visshet om hans särskilda utkorelse, vilket behövs för att uthärda de nya plågor som kommer över honom. Israel är namnet som hör samman med den välsignelse som ska komma genom hans släkt över hela världen. |
| 11 Gud sade till honom: ”Jag är Gud den Allsmäktige. Var fruktsam och föröka dig. Ett folk, ja, skaror av folk skall komma från dig, och kungar skall utgå från dig. | Under samma namn hade Gud uppenbarat sig för Abraham när han ingick omskärelsens förbund med honom (kap.17). I kraft av sitt namn Gud den Allsmäktige upprepar han löftet att göra honom till far till många folk, också till kungar. |
| 12 Det land som jag har givit åt Abraham och Isak ger jag till dig. Och åt dina efterkommande skall jag ge detta land.” | |
| 13 Sedan for Gud upp från honom på den plats där han hade talat med honom. | Uttryckssättet visar att uppenbarelsen var verklig, kanske det var den oskapade ängeln som talade med honom. |

| | |
|---|---|
| 14 Men Jakob reste en stod på den plats där Gud hade talat med honom, en stod av sten, och han offrade drickoffer på den och göt olja över den. | Nu gjuter Jakob inte bara olja på stoden, utan har offrar också drickoffer, dvs. vin. |
| 15 Jakob gav platsen där Gud hade talat med honom namnet Betel. | Att platsen kallas Betel för tredje gången visar på platsens stora betydelse för löftet. Desto mer tragiskt är det att Jerobeam ställde upp en avgud just här (1 Kung 12:29). |